

MEMORIU

privind implicațiile asupra securității energetice a României generate de calendarul de decarbonare și necesitatea promulgării Legii pentru modificarea acestuia

Către

Domnul Nicușor-Daniel Dan Președintele României

Domnule Președinte,

Prezenta adresă nu este o pledoarie pentru menținerea pe termen nelimitat a producției de energie electrică pe bază de cărbune și nici o contestare a obiectivelor climatice asumate de România în cadrul Uniunii Europene.

Este un apel la prudență instituțională.

Decizia pe care urmează să o luați prin promulgarea sau nepromulgarea Legii privind modificarea calendarului de decarbonare nu privește exclusiv viitorul unui sector economic sau al unei companii de stat. Ea privește capacitatea României de a-și păstra funcțional Sistemul Energetic Național într-o perioadă caracterizată de instabilitate geopolitică, volatilitate accentuată a piețelor energetice și transformări structurale profunde ale economiei europene.

Legea adoptată de Parlament nu elimină obligațiile asumate de România privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și nici nu suspendă procesul de tranziție energetică. Ea introduce însă un principiu de responsabilitate tehnică și administrativă: **închiderea unor capacități strategice de producere a energiei electrice trebuie realizată numai după existența unor capacități noi, echivalente, capabile să preia efectiv funcțiile pe care acestea le îndeplinesc în Sistemul Energetic Național.** Acest principiu este prezent în materialul de bază transmis de federațiile sindicale.

În opinia noastră, acesta nu este un principiu favorabil unei anumite tehnologii, ci unul de bună administrare a unui serviciu public esențial. În orice sistem critic, înlocuirea unei componente nu are loc înainte ca alternativa să fie disponibilă și verificată în exploatare. Același raționament trebuie să guverneze și procesul de transformare a sistemului energetic românesc.

I. Obiectul prezentului memoriu

Scopul prezentului memoriu este de a demonstra că promulgarea Legii pentru modificarea calendarului de decarbonare reprezintă o măsură de echilibru între obligațiile europene asumate de România și obligația constituțională a statului de a proteja securitatea energetică, funcționarea infrastructurilor critice și continuitatea serviciilor esențiale.

Acest demers nu urmărește prelungirea arbitrară a utilizării cărbunelui și nici amânarea nejustificată a investițiilor în noi capacități de producție. Dimpotrivă, el urmărește evitarea apariției unui interval în care capacitățile existente sunt retrase din exploatare înainte ca investițiile destinate înlocuirii lor să poată prelua în mod real sarcina de producție.

În lipsa unei asemenea abordări, România riscă să transforme un proces necesar de modernizare într-o vulnerabilitate sistemică, ale cărei efecte se vor reflecta asupra economiei, populației și siguranței funcționării statului.

II. Situația de fapt

Analiza evoluției sistemului energetic românesc evidențiază faptul că, în ultimii ani, România a făcut progrese importante în direcția dezvoltării surselor regenerabile de energie și a reducerii producției bazate pe cărbune.

Potrivit datelor oficiale:

- în anul 2020 România dispunea de aproximativ **4.800 MW** instalați în centrale pe cărbune;
- în prezent această capacitate s-a redus la aproximativ **1.600 MW**;
- în aceeași perioadă, capacitățile eoliene și fotovoltaice au crescut de la aproximativ **4.400 MW** la peste **6.200 MW** instalați, plus **2300 MW** la prosumatori.

Aceste evoluții confirmă că România și-a respectat angajamentele privind dezvoltarea surselor regenerabile și reducerea producției pe bază de cărbune. Totodată însă, aceeași evoluție relevă o diminuare semnificativă a capacităților dispecerizabile, capabile să furnizeze energie electrică în mod continuu și controlabil, independent de condițiile meteorologice.

Datele arată că, în perioadele de consum maxim, necesarul intern de energie electrică depășește **7.500 MW**, pe timpul verii, și **9000 MW** pe timpul iernii, iar fiecare grup energetic disponibil contribuie la menținerea echilibrului Sistemului Energetic Național și la reducerea dependenței de importuri.

În paralel, creșterea accentuată a prețurilor energiei electrice pe piața internă, de la aproximativ **250 lei/MWh** în anul 2020 la valori frecvente cuprinse între **600 și 1.000 lei/MWh** în ultimii ani, reprezintă o consecință a creșterii volatilității pieței și a dependenței sporite de importuri.

III. De ce modificarea calendarului de decarbonare nu reprezintă o renunțare la tranziția energetică

În spațiul public, modificarea calendarului de decarbonare poate crea impresia unei renunțări la angajamentele asumate de România în domeniul politicilor climatice.

Legea adoptată de Parlament nu urmărește abandonarea procesului de decarbonare și nu propune menținerea nelimitată în exploatare a capacităților de producție pe bază de cărbune. Scopul acesteia este acela de a introduce o condiție de siguranță: retragerea din exploatare a unor capacități strategice să fie realizată numai după punerea în funcțiune a unor capacități noi, capabile să asigure același nivel de securitate în funcționarea Sistemului Energetic Național.

Această abordare nu schimbă obiectivul final al tranziției energetice, ci modalitatea prin care acesta este atins. O tranziție accelerată, desfășurată fără existența unor soluții tehnice funcționale, poate conduce la apariția unor vulnerabilități incompatibile cu obligația statului de a asigura continuitatea serviciilor esențiale și funcționarea infrastructurilor critice.

În consecință, modificarea calendarului trebuie privită ca o măsură de etapizare și nu ca o derogare de la obiectivele asumate de România.

IV. Rolul grupurilor energetice din cadrul Complexului Energetic Oltenia

Grupurile energetice rămase în exploatare în cadrul Complexului Energetic Oltenia reprezintă, în actuala configurație a Sistemului Energetic Național, unele dintre puținele capacități capabile să furnizeze energie electrică în mod continuu, controlabil și independent de condițiile meteorologice.

În mod particular, sunt analizate două categorii de grupuri energetice:

Prima categorie este reprezentată de grupurile **Rovinari 4, Rovinari 5 și Turceni 5**, fiecare având o putere instalată de aproximativ 330 MW. Potrivit documentului, menținerea acestora până în perioada 2029–2030 este necesară pentru asigurarea unei perioade de tranziție care să permită finalizarea proiectelor de înlocuire și evitarea apariției unui deficit de capacitate.

A doua categorie este reprezentată de grupul **Rovinari 6**, pentru care termenul de menținere stabilit este 31 august 2026. Scoaterea definitivă din exploatare a acestui grup ar conduce la pierderea imediată a aproximativ 330 MW de putere instalată dispecerizabilă și propune

menținerea lui într-un regim de rezervă strategică sau de capacitate, astfel încât acesta să poată fi repornit în situații de criză energetică sau de consum excepțional.

Din perspectiva prezentului memoriu, această propunere nu urmărește creșterea producției pe bază de cărbune, ci conservarea unei capacități de intervenție care să poată fi utilizată exclusiv în situații în care securitatea energetică a statului o impune.

V. Mixul energetic – condiția funcționării sigure a Sistemului Energetic Național

Experiența ultimilor ani demonstrează că stabilitatea unui sistem energetic modern nu poate fi asigurată prin existența unei singure categorii de surse de producție.

Sursele regenerabile reprezintă un element indispensabil al tranziției energetice și trebuie dezvoltate în continuare. Totodată, acestea sunt dependente de condițiile meteorologice și nu pot asigura permanent aceeași disponibilitate a energiei electrice.

În acest context, prezentul memoriu subliniază că grupurile energetice pe cărbune continuă să îndeplinească funcții tehnice esențiale pentru funcționarea în siguranță a Sistemului Energetic Național, contribuind la producția în bandă, la menținerea rezervelor de putere și la stabilitatea rețelei electrice.

Rezultă că obiectivul politicii energetice nu trebuie să fie înlocuirea unei surse cu alta într-un termen prestabilit, ci construirea unui mix energetic capabil să asigure simultan:

- securitatea alimentării cu energie electrică;
- competitivitatea economiei;
- protecția consumatorilor;
- atingerea obiectivelor de mediu.

Un asemenea echilibru este în concordanță cu principiul tranziției energetice responsabile și cu necesitatea protejării interesului public.

VI. Analiza comparativă la nivel european

Un proces de tranziție energetică nu poate fi evaluat exclusiv prin raportare la obiectivele asumate, ci și prin raportare la condițiile concrete în care acestea sunt implementate. Din această perspectivă, datele oficiale oferă o imagine relevantă asupra poziției României în raport cu alte state membre ale Uniunii Europene.

Conform acestor date, România produce aproximativ **6 TWh** energie electrică pe bază de cărbune, în timp ce Germania produce aproximativ **104 TWh**, iar Polonia aproximativ **91 TWh**. Totodată, se arată că România a înregistrat o reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră raportată la anul 1990 (de 70%) mai accentuată decât cea realizată de Germania (46%) și Polonia (25%), media europeană fiind de 40%.

Aceste informații nu sunt prezentate pentru a contesta politicile energetice ale altor state membre și nici pentru a solicita derogări de la obligațiile europene. Ele demonstrează însă că statele europene își adaptează ritmul tranziției energetice în funcție de structura propriului sistem energetic, de nevoile economiei naționale și de imperativele de securitate energetică.

În aceste condiții, solicitarea adresată Președintelui României nu este aceea de a opri procesul de decarbonare, ci de a permite ca acesta să fie realizat într-un ritm compatibil cu realitățile tehnice ale Sistemului Energetic Național și cu obligația statului de a garanta continuitatea alimentării cu energie electrică.

România nu poate construi o economie competitivă și o societate rezilientă dacă renunță la capacități strategice înainte ca acestea să poată fi înlocuite în mod efectiv.

VII. Riscurile unei retrageri premature a capacităților convenționale

Datele prezentate în memoriu identifică o serie de riscuri generate de retragerea accelerată din exploatare a grupurilor energetice pe bază de cărbune, în lipsa unor capacități noi echivalente.

Aceste riscuri nu trebuie privite exclusiv prin prisma funcționării operatorilor economici din sectorul energetic, ci prin efectele pe care le pot produce asupra întregii societăți.

Închiderea unor capacități dispecerizabile fără existența unor alternative funcționale poate conduce la:

- diminuarea rezervei de putere disponibile pentru funcționarea în siguranță a Sistemului Energetic Național;
- creșterea dependenței României de importurile de energie electrică;
- amplificarea expunerii la volatilitatea pieței regionale de energie;
- majorarea costurilor suportate de populație și economie;
- reducerea capacității sistemului energetic de a răspunde unor situații excepționale.

În perioadele caracterizate de consum ridicat, fenomene meteorologice extreme sau indisponibilitatea unor capacități de producție, existența unor rezerve tehnice suficiente reprezintă o condiție esențială pentru funcționarea în siguranță a Sistemului Energetic Național.

În acest context, principiul potrivit căruia închiderea unor capacități strategice trebuie să fie precedată de punerea în funcțiune a unor capacități echivalente reprezintă o măsură de prudență și de bună administrare a unui serviciu public esențial, nu o derogare de la obiectivele de mediu.

VIII. Interesul național și responsabilitatea instituțională

Domnule Președinte,

Rolul constituțional al Președintelui României implică analiza consecințelor pe care actele normative le pot produce asupra interesului general al statului.

Din această perspectivă, apreciem că promulgarea Legii privind modificarea calendarului de decarbonare reprezintă o opțiune compatibilă atât cu obiectivele de modernizare a sectorului energetic, cât și cu obligația statului de a proteja securitatea energetică și continuitatea serviciilor esențiale.

Prezentul memoriu nu solicită amânarea pe termen nedefinit a tranziției energetice și nu promovează menținerea unor capacități ineficiente din considerente conjuncturale.

Solicitarea este una limitată și rezonabilă: **tranziția energetică trebuie realizată fără crearea unui deficit de capacitate care să afecteze funcționarea Sistemului Energetic Național și securitatea energetică a României.**

În măsura în care noile investiții vor deveni operaționale și vor putea prelua în mod efectiv funcțiile îndeplinite în prezent de grupurile energetice existente, procesul de retragere din exploatare va putea continua în condiții de siguranță și predictibilitate.

IX. Concluzii

Domnule Președinte,

Prezentul memoriu nu este construit în jurul unei dezbateri ideologice privind viitorul cărbunelui și nici nu urmărește apărarea unui interes sectorial sau corporativ. El exprimă preocuparea legitimă că procesul de transformare a sistemului energetic românesc trebuie realizat fără a crea vulnerabilități care pot afecta securitatea energetică a statului, funcționarea economiei și viața de zi cu zi a cetățenilor.

Datele prezentate în această solicitare arată că România a parcurs deja o etapă importantă a tranziției energetice, reducând semnificativ capacitățile de producție pe bază de cărbune și dezvoltând accelerat sursele regenerabile de energie. Totodată, aceleași date evidențiază că această evoluție a fost însoțită de diminuarea rezervelor de putere dispecerizabile și de creșterea expunerii sistemului energetic la volatilitatea pieței și la dependența de importuri.

În același timp, analiza indică faptul că grupurile energetice rămase în exploatare continuă să îndeplinească funcții esențiale pentru menținerea stabilității Sistemului Energetic Național, în special în perioadele de consum ridicat sau în situații excepționale.

Rezultă că obiectivul fundamental nu este conservarea unei anumite tehnologii de producție, ci garantarea faptului că fiecare capacitate retrasă din exploatare este înlocuită efectiv cu una nouă, capabilă să îndeplinească aceleași funcții tehnice și să ofere același nivel de siguranță în exploatarea sistemului.

Aceasta reprezintă, în esență, filosofia legii adoptate de Parlament și motivul pentru care apreciem că promulgarea sa este oportună și justificată.

X. Solicitarea adresată Președintelui României

Având în vedere considerentele expuse, vă solicităm respectuos promulgarea **Legii pentru modificarea calendarului de decarbonare**, apreciind că aceasta reprezintă o măsură de echilibru între obiectivele de mediu asumate de România și obligația constituțională a statului de a proteja securitatea energetică, funcționarea în siguranță a Sistemului Energetic Național și interesul național.

Promulgarea acestei legi nu trebuie interpretată ca o renunțare la tranziția energetică, ci ca o confirmare a faptului că această tranziție trebuie realizată responsabil, etapizat și fundamentat tehnic, astfel încât modernizarea sectorului energetic să nu genereze vulnerabilități noi.

Suntem convinși că România poate continua procesul de decarbonare și dezvoltarea capacităților de producție cu emisii reduse, însă acest proces trebuie să fie însoțit de măsuri care să garanteze continuitatea alimentării cu energie electrică și protejarea infrastructurilor critice ale statului.

Prin promulgarea acestei legi veți transmite un mesaj clar că dezvoltarea durabilă și securitatea energetică nu sunt obiective aflate în opoziție, ci componente complementare ale interesului național, care trebuie urmărite simultan și în mod echilibrat.

În loc de încheiere

Istoria energetică a României a demonstrat că deciziile privind infrastructurile strategice produc efecte pentru decenii. Ele nu influențează doar indicatori economici sau statistici privind producția de energie, ci capacitatea statului de a-și proteja cetățenii, economia și independența de decizie.

Prezenta lege oferă posibilitatea unei tranziții prudente, predictibile și responsabile, fără abandonarea obiectivelor climatice asumate de România și fără expunerea Sistemului Energetic Național unor riscuri care pot fi evitate.

Pentru aceste motive, vă adresăm respectuos rugămintea de a promulga Legea pentru modificarea calendarului de decarbonare, considerând că aceasta servește interesului public, contribuie la consolidarea securității energetice și permite continuarea procesului de modernizare a sectorului energetic în condiții de echilibru și responsabilitate.

Vă asigurăm de întreaga noastră considerație și de disponibilitatea de a pune la dispoziția Administrației Prezidențiale orice informații tehnice suplimentare care pot contribui la fundamentarea acestei decizii.

Cu deosebită considerație,

Federația Națională Mine Energie
Pîrvulescu Dumitru

Federația Națională a Sindicatelor din Electricitate „Univers”
Marciuc Adrian

